

Sempozyum Değerlendirmesi CIDA International 2022 (3. Dijital Çağda İletişim Sempozyumu)

12-15 Ekim 2022, Ankara/TÜRKİYE

Bahar Kayıhan, Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi, bahar.kayihan@hbv.edu.tr

Rapor Report

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin ev sahipliğinde düzenlenen **CIDA International 2022 (3. Dijital Çağda İletişim Sempozyumu)** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Çankaya Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve İletişim Fakülteleri Dekanlar Konseyi'nden (İLDEK) oluşan bir ekip ortaklığında düzenlenmiştir. Üç gün süren sempozyumda 66 bildiri sunulmuştur. Toplamda 22 oturum, 7 panel ve 1 atölye gerçekleştirilmiştir. Sempozyumda, dijitalleşme olgular ve öngörüler ekseninde ele alınmıştır. Sadece olgular ile sınırlı kalınmayıp, öngörülerin de aktarılmasının, dijitalleşmeye yönelik daha kapsamlı bir bakış açısı sunduğu görülmüştür; çünkü dijitalleşme farklı tartışmaları da kapsayacak şekilde gittikçe daha da keskinleşmekte ve genişlemektedir. Dijitalleşme, bir taraftan toplumdaki temel sorunları daha da derinleştirirken, bir taraftan da yeni sorunları ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan, dijitalleşmenin sadece sorunları değil, fırsatları da barındırdığından söz etmek mümkündür. Bu doğrultuda sempozyumda da dijitalleşme her yönüyle ele alınmıştır.

Sempozyumun ilk gününde ilk olarak açılış konuşmaları gerçekleştirmiştir. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Abdulrezak Altun konuşmasında "Öngörülerin büyük bir hızla olguya dönüştüğü ve bu yeni olguların da çok farklı ve fazla sayıda öngörüye ortaya koyduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Bu nedenle CIDA International'ın temasını olgular ve öngörüler olarak belirledik. Bu toplantıda tartışılacak bildirimlerin önemli bir kısmının bu konulardaki bilgi birikimimize katkı sağlayacağına inanıyoruz. CIDA International markasıyla Dijital İletişim Sempozyumu kapsamında ülkemizi uluslararası bilgi ve tartışma platformuna dönüştürmeyi amaçlıyoruz" sözleri ile sempozyumun temasını ve amacını ifade etmiştir.

İLAD Başkanı Prof. Dr. Aysel Aziz ise, dijitalleşmenin hâkim olduğu toplumsal düzende Mc Luhan'ın "Küresel Köy" kavramının ötesinde bir kavramlaştırmaya ihtiyaç olduğunu belirttiği konuşmasında dünyanın artık cebimizdeki akıllı telefonlarda olduğunu belirtmiştir. Ayrıca sempozyumun paydaşlarının çok olmasının önemini de vurgulamıştır: "CIDA International Sempozyumu'nun ortaya çıkmasının asıl nedeni gelişen iletişim araçlarının toplumları nasıl etkilediğini iletişimciler tarafından ortaya koymaktır. Üçüncüsü gerçekleşen bu sempozyumda ilk kez paydaşlarımız bu kadar çok oldu. Ankara Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Ankara'daki tüm üniversiteler katkıda bulundu." Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet Ünüvar ve Başkent Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Haldun Müderrisoğlu da benzer şekilde, Ankara'daki üniversitelerin işbirliğinin önemini belirtmişlerdir. Çankaya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Can Çoğun ise konuşmasında, iletişimin dijital çağdaki dönüşümünü anlamlandırabilecek rolün iletişimcilere ve akademisyenlere düştüğünü ifade etmiştir.

Açılış konuşmalarının ardından, davetli konuşmacılar Katie Ellis ve Xabier Martínez Rolán'ın çevrimiçi olarak katıldığı oturumda dijital kültür, çeşitlilik, teknoloji ve dijital pazarlama temaları ele alınmıştır. Üç gün boyunca gerçekleştirilen oturumlarda ise, dijitalleşme, dijitalleşme ile gazeteciliğin dönüşümü, yayıncılığa ilişkin dijital açılımlar, dijital eşitsizlikler, kültür, söylem,

içerik, görsel kültür, sosyal medya, sinema, sınıf, biyopolitika, kamusal alan, sürdürülebilirlik, videoaktivizm, oyun, Metaverse, NFT, dijital çağda halkla ilişkiler, demokrasi, etik, gündelik yaşam ve bilgi temaları tartışılmıştır. Sempozyumda, dijitalleşmenin hem mevcut durumu hem de gelecekte neden olabileceği olumsuz durumlar hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Kuramsal değerlendirmelerin yanı sıra, saha araştırmaları ile bu değerlendirmelerin daha da zenginleştirildiği görülmüştür. Radyo İLEF'in kuruluşunun 40. yılı özel etkinliğinde, tarihsel süreç, dijital çağda radyo yayıncılığı, kamu yayıncılığı, yaşanan sorunlar, bürokratik süreçlerin yarattığı aksaklıklar, kapatmalar, yayın akışındaki değişiklikler ele alınmıştır. Kültür Endüstrileri Destek Programı hakkında bir özel oturumun da düzenlendiği sempozyumda, "Gelecek Gençlerin" Kültür Endüstrileri Destek Programı kapsamında desteklenen 2112417 numaralı "Kültür Endüstrilerinde İstihdam Edilecek Gençlerin İçerik Üretme Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi" kapsamında ise Doç. Dr. Bilge Şenyüz tarafından *Veri Görselleştirme Atölyesi* gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumun son gününde Prof. Dr. Fatih Keskin tarafından sonuç bildirgesi okunmuştur. Dijitalleşmenin kaçınılmaz olduğunun, bu nedenle de dijital toplumun nasıl şekillendirileceğinin belirlenmesi gerektiğinin vurgulandığı sonuç bildirisinde şu ifadeler yer verilmiştir:

"Son yıllarda bu süreç o kadar büyük beklentileri ve toplumsal değişiklikleri tetikledi ki, 21. yüzyılın dönüştürücü gücünden biri, hatta baskın gücü haline geldi. Toplum olarak dijital geleceğin önüne geçilemeyeceği bu nedenle yapılması gerekenin onu şekillendirmek olduğu ifade edildi. Böylelikle dijitalleşmenin hem teknolojik hem de toplumsal dönüşüm süreçleriyle ilişkili olarak incelenmesi gerekliliği belirdi. 3. Dijital Çağda İletişim Sempozyumu büyük ölçüde bu gerekliliği yerine getirdi. Benzer biçimde yine sempozyumda özgül olarak iletişimin de doğası gereği karmaşık ve çok boyutlu görüngünün günümüzde dijitalleşmeden bağımsız olarak ele alınmasının güçlüğü vurgulandı. Elbette her dönem belirli yeni etik zorluklar doğurmakla birlikte bu defa tüm toplumların ve bütün toplumsal alanların dijital dönüşümü ile karşı karşıya kalındığından, dijital dünyanın değer temelli tasarımına yönelik yaklaşımlara duyulan ihtiyaç da sempozyumda ifade edildi.

Sempozyumda yaratılan ve bizi çevreleyen dijital dünya ile toplumsal ilişkimiz sorgulandı. Küresel dijital sistem rekabeti karşısında daha hızlı ve sözde daha yenilikçi olabilmek için ne tür değerlerin ve uygulamaların gerekebileceği tartışıldı. Toplum olarak hangi dijital gelecekte yaşamak istediğimizi belirlemeye çalıştık. Bu gelecekte çocuk influencerlardan, sürdürülebilir pazarlamaya, gazetecilerin yapay zekâ deneyimlerinden, transhümanizmaya, iletişim eğitiminden, yurttaş gazeteciliğine, yapay zekâdan Metaverse'e kadar birçok başlık üzerine düşündük. Trol hesaplarını, sahte haberciliği, TikTok'taki beden işçisi videolarını, siber mobbingi eleştirdik; sürdürülebilir geleceği, ağ aktivizmini, dijital kamusal alanın olanaklılığını konuştuk."¹

Sempozyum kapsamında sunulan bildirilerden ve sonuç bildirisinden, toplum olarak hangi dijital gelecekte yaşamak istediğimizi belirlememiz gerektiği anlaşılmaktadır. Ayrıca bunun için neler yapmamız ya da yapmamamız gerektiğini fark etmemiz ve iletişim bilimciler olarak dijitalleşme hakkında çalışmaya devam etmemiz gerektiği görülmektedir. Bu bağlamda bu sempozyumun dijitalleşme hakkındaki sonraki çalışmalara yön verir nitelikte olduğu görülmektedir. Sempozyumda ele alınmış olan temaların hepsi daha da derinleştirilerek hem iletişim alanında, hem de disiplinlerarası olarak çalışılmaya devam edilmelidir. Dijital alan, farklı kuramsal bakış açıları ile özgürlük ve tahakküm tartışmaları ekseninde uzun zamandır ele alınıyor olsa da, dijitalleşmenin farklı boyutlarını ele alan daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Örneğin Metaverse ve videoaktivizm tartışmalarının daha da derinleştirilerek, dijital eşitsizliklere

1 CIDA 2022 Sonuç Bildirgesi, <https://cidainternational.org/wp-content/uploads/2022/10/bildirge.pdf>

neden olan mevcut yapının dönüştürülmesi için nasıl bir oluşum içinde olunması gerektiği ele alınmalıdır. Her ne kadar biyopolitikaya dayalı teknolojilerin özgürleşim sağlama potansiyeli şüpheli olsa da, yeni teknolojiler ve kodlar ile bilgiyi dönüştürebilmeye yönelik bir pencerenin aralanabileceği düşünülebilir. Bilgiyi yeniden kodlamak, bilişsel kapitalizm içerisinde bilişsel kapitalizmin kendisine yönelik bir mücadele başlatabilecektir. Bir başka deyişle, modernliğin pekiştirmekte olduğu benlik-öteki, kültür-doğa, erkek-kadın, uygar-ilkel gibi çeşitli ikiliklerin ve sürekli olarak hâkimiyeti devam eden Batı geleneklerinin belirleyiciliğinden uzaklaşabilmek için hem CIDA 2022 gibi daha fazla sempozyuma hem de daha fazla kuramsal tartışmaya ve saha çalışmasına ihtiyaç vardır.